

1. Закон України «Про боротьбу з тероризмом» від 20 березня 2003 р. № 638-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 25. – Ст. 180.

2. Карчевський М. В. Ефективність кримінально-правового регулювання в Україні : інформаційно-аналітичні матеріали за результатами опитування експертів / МВС України, Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е. О. Дідоренка. – Суми : РВВДУВС імені Е. О. Дідоренка, 2015. – 48 с.

3. Марутян Р. Національна стійкість як основний інструмент протистояння у гібридній війні. [Електронний ресурс] / Р. Марутян. – Режим доступу: <http://matrix-info.com/2018/03/06/natsionalna-stijkist-yak-osnovnyj-instrument-protystoyannya-u-gibrydnij-vijni/>

4. Указ Президента України «Про Концепцію боротьби з тероризмом» від 23 квітня 2013 р. № 230/2013.

5. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року «Про Стратегію національної безпеки України»» від 26 травня 2015 р. № 287/2015.

Сухорольська Ірина

к. політ. н., асистент кафедри ПМВ

Національний університет «Львівська політехніка»

Дев'ятко Анна

студентка гр. МВ-43

Національний університет «Львівська політехніка»

ГРОМАДСЬКА ДИПЛОМАТІЯ УКРАЇНИ В ПОЛЬЩІ: АКТУАЛЬНІСТЬ, ВИКЛИКИ ТА ПОЛІТИЧНИЙ КОНТЕКСТ

Суспільно-політичні процеси сучасного світу пов'язані з масштабними трансформаціями і появою нових засобів та інструментів впливу. Загальноприйнятою можна вважати позицію, що передбачає необхідність нарощення державою м'якої сили (здатності вирішувати завдання міжнародної політики не вдаючись до примусу) поряд із жорсткою силою – тобто, військовою та економічною могутністю. Одним із найважливіших інструментів збільшення м'якої сили є громадська (публічна) дипломатія. Зазвичай це поняття позначає різноманітну діяльність широкого кола суб'єктів (держав, міжнародних організацій, глобальних неурядових структур) з метою впливу і взаємодії з зовнішніми цільовими аудиторіями громадськості [8, С. 166-167].

На сьогодні в Україні потенціал цього інструментарію залишається недостатньо розкритим, існуючі заходи здебільшого базуються на застарілих підходах та ретроспективних поглядах. Хоча офіційних ініціатив є доволі багато (наприклад, нещодавно Кабінет Міністрів України прийняв розпорядження від 21.06.2017 №430-р «Про утворення державної установи «Український інститут» для формування позитивного іміджу держави у світі, а Міністерство закордонних справ своїм наказом затвердило його статут [5]),

проте якість їхньої реалізації є не завжди високою, і далеко не усі вони приносять вагомий результат.

У реаліях сучасних міжнародних відносин, ураховуючи зростання ролі громадянського суспільства, без розроблення ефективних стратегій нарощення м'якої сили Україна все більше перетворюватиметься на об'єкт зовнішніх ініціатив і впливів чужоземних акторів замість утвердження власної міжнародної суб'єктності. Існуючі тенденції щодо обговорення «українського питання» в Європі, а також цілеспрямовані ворожі інформаційні кампанії з боку Росії та історико-культурні спекуляції інших сусідніх країн, актуалізують питання розвитку української громадської дипломатії, зокрема спрямованої на цільові аудиторії громадськості країн Східної Європи – насамперед, Польщі.

Своїм корінням україно-польські відносини сягають давніх часів (ще 981 року Великий князь Київський Володимир Святославович відвоював у поляків східнослов'янські «Червенські міста»). Утім, сучасний етап міждержавних стосунків цих народів розпочинається із вересня 1989 року, коли у Польщі до влади прийшли продемократичні сили, які активно підтримали створення української держави (Польща – перша у світі офіційно визнала незалежність України). Впродовж наступних 25 років саме Польща здобула імідж головного «адвоката України» у Європі та всіляко підтримувала євроінтеграційні і демократичні прагнення нашої держави. Однак, 2015 рік став початком серйозних змін у двосторонніх відносинах. Після президентських та парламентських виборів владу у Польщі здобула консервативна партія «Право і справедливість», скептично налаштована до ліберально-демократичних цінностей та ідей «єдиної Європи» [10]. Під час виборчої кампанії, а також по її завершенню вона послуговувалася радикальною риторикою, у тому числі спрямованою проти України [3]. У 2016 році Польським Сеймом була прийнята резолюція про так званій «геноцид поляків в Україні», яка зазнала жорсткої критики в Україні [2].

Результати соціологічних опитувань свідчать про хороше ставлення українців до поляків та польської держави паралельно зі зменшенням довіри до українців у Польщі. На тлі російської агресії розпалювання конфліктів між Україною та Польщею є прямою загрозою безпеці у Східній Європі та може мати трагічні наслідки для обох народів [4]. За таких умов саме громадська дипломатія може стати ефективним інструментом знаття напруги у відносинах і знаходження точок порозуміння.

Основними цілями громадської дипломатії України в Польщі можна вважати інформування (донесення альтернативної, об'єктивної та неупередженої інформації про події та Україну загалом), створення позитивного іміджу країни та покращення розуміння українців польським суспільством. У ситуації, що склалася, велику увагу варто приділяти формуванню спільного, збалансованого та узгодженого погляду на трагічні історичні події, що були спільно пережиті у минулому, та протистоянню антиукраїнським інформаційним кампаніям, які розгортаються у Польщі (ймовірно, за підтримки проросійських сил). Досягнути цього можна за допомогою: 1) співпраці з вітчизняними та зарубіжними засобами масової

інформації; 2) розвитку інтернет-комунікації та поширення інформації в соціальних мережах; 3) організації тематичних публічних заходів – як в Україні, так і Польщі, із залученням провідних та рейтингових громадських діячів і учасників міжнародних процесів; 4) сприяння різноманітним програмам обміну, спрямованим на творення довірливої атмосфери та багаторівневої мережі зв'язків [9, С. 15].

Залучення до громадської дипломатії неурядових акторів обох країн у відповідності з середньо- та довгостроковими пріоритетами України може значно підсилити зовнішню політику держави. До прикладу, впродовж двох останніх років оприлюднено низку спільних заяв неурядових організацій України та Польщі щодо важливості налагодження стосунків між суспільствами. Український громадський діяч Тарас Качка зазначає, що «левова частка важливих питань порядку денного – це питання позиції суспільства, від якої відштовхуються політики», тому «громадянському суспільству, у найширшому значенні цього слова, потрібно більше розмовляти зі своїми колегами». Схожої думки дотримується голова Центру польських і європейських студій Києво-Могилянської академії Олена Бетлій, яка вважає, що «основне – налагоджувати контакти між людьми» і «пам'ятати, що політика змінюється, але відносини між країнами базуються на людських стосунках» [3].

Громадська дипломатія України повинна сповна використовувати потенціал існуючих українських НУО у Польщі. З-поміж них варто відзначити «Об'єднання українців у Польщі» («ОУП», пол. «Związek Ukraińców w Polsce»), створене ще у 1990 році. Членами Об'єднання є близько 7 тисяч українців усіх вікових категорій, які регулярно беруть участь у різноманітних проектах та заходах, таких як «Лемківська академія», табори скаутської організації «Пласт», концерти, фестивалі української культури, історичні семінари та інше. Щотижня починаючи з часу заснування організація видає часопис «Наше Слово», друкує книги, співпрацює з телебаченням та радіо, випускає україномовні програми [7].

Ще одна українська неурядова організація в Польщі – «Об'єднання лемків» (пол. «Zjednoczenie Łemków») розвиває українську культуру, випускає періодичну літературу, піклується про історичні пам'ятки, організовує масові заходи [6]. У 2014 році на хвилі революційних українських настроїв поляками та українцями була створена громадська організація «Євромайдан-Варшава», з-поміж цілей якої варто відзначити побудову якісного польсько-українського діалогу та розвиток співробітництва між державами. Організація співпрацює з посольством України у Польщі та проводить різноманітні акції на підтримку України [11]. Активною є також молодіжна організація «Асоціація українських студентів у Польщі» (пол. «Stowarzyszenie Studentów Ukraińskich w Polsce», «SUP»), яка створена з метою інтеграції українських студентів та покращення їхньої комунікації з польським академічним середовищем, органами влади, бізнесом та іншими інституціями [1].

Підсумовуючи, варто ще раз наголосити на важливості громадської дипломатії як інструмента м'якої сили, особливо в умовах погіршення міждержавних відносин та загострення протиріч. Беручи до уваги складнощі

україно-польських стосунків, нерозв'язані суперечки та антиукраїнську риторику, можна констатувати недостатнє використання Україною засобів громадської дипломатії для реагування на зазначені загрози і виклики. Утім, продумана державна стратегія української громадської дипломатії в Польщі, яка передбачає використання потенціалу громадянського суспільства обох країн, може сприяти налагодженню відносин на засадах рівноправності та взаємної поваги.

Література

1. Асоціація Студентів Українських у Польщі (SUP) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pol-ukr.com/uk/sup/>
2. В'ятрович: Без зміни скандального закону історична дискусія з Польщею припиниться [Електронний ресурс] // Європейська правда. – 23.02.2018. – Режим доступу: <https://tinyurl.com/y88m8bs2>
3. Завгородня І. Відносини України і Польщі: монополії на правду бути не може [Електронний ресурс] / Інна Завгородня // Deutsche Welle. – 17.11.2017. – Режим доступу: <https://tinyurl.com/ydfhe59e>
4. Ісаєв І. Що сталося з поляками? [Електронний ресурс] / Ігор Ісаєв // Тексти.org.ua. – 10.08.2016. – Режим доступу: <https://tinyurl.com/y9zoheqb>
5. Наказ Міністерства закордонних справ України від 6.12.2017 № 540 «Про затвердження Статуту державної установи «Український інститут».
6. Об'єднання лемків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lemkounion.republika.pl>
7. Об'єднання українців у Польщі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.our.ukraine.com.pl>
8. Сухорольська І. Ю. Громадська дипломатія як чинник демократизації політичної системи України / Ірина Юріївна Сухорольська: дис. канд. політ. наук: 23.00.02. – Львів, 2015. – 205 с.
9. Тищенко-Тишковець О. М. Публічна дипломатія у системі зовнішньої політики / Олена Миколаївна Тищенко-Тишковець: автореф. дис. канд. політ. наук: 23.00.03. – Київ, 2011. – 20 с.
10. Change in Poland, but what Change? Assumptions of Law and Justice Party Foreign Policy [Електронний ресурс] / Stefan Batory Foundation. – Режим доступу: <http://tinyurl.com/n37zvja>
11. Euromaidan Warszawa [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.euromaidanwarszawa.com/ua/>

Цебенко Олег

*к. політ. н., асистент кафедри ПМВ
Національний університет «Львівська політехніка»*

Здоровега Мар'яна

*к. політ. н., асистент кафедри ПМВ
Національний університет «Львівська політехніка»*